

Sygn. akt II CNP 68/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 marca 2019 r.,

skargi K. J.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 5 kwietnia 2017 r., sygn. akt III Ca [...]

wydanego w sprawie z powództwa K. J.

przeciwko [...] Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o złożenie oświadczeń woli i zapłatę,

1) odrzuca skargę,

2) odmawia przyznania adwokat A. R.-T. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację powódki K. J. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 2 listopada 2016 r.

W dniu 17 lipca 2018 r. od wyroku tego powódka wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zarzucając, że jest on niezgodny z art. 6, art. 217 § 2, art. 227, art. 232, art. 382 k.p.c. oraz z art. 60 i art. 84 k.c. Wskazała, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, podnosząc, że brak jest ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, a zaskarżone orzeczenie zgodnie z art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem ma charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, co możliwe aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Skarżąca wnosząc skargę 17 lipca 2018 r. przeoczyła, że z dniem 3 kwietnia 2018 r. - po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5, ze zm. - dalej: „u.s.n.”) do polskiego systemu prawnego wprowadzono skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja orzeczeń naruszających zasadę lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub w których doszło do oczywistej

sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć powiązaniu tego kolejnego nadzwyczajnego środka prawnego z systemem środków funkcjonujących w systemie prawnym przed jego wprowadzeniem. Z art. 115 u.s.n. wynika jedynie, że skarga nadzwyczajna może być wniesiona także od orzeczeń, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w zw. z art. 95 u.s.n. (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 89 § 4 u.s.n.) - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do jego uchylenia i orzeczenia na nowo, co do istoty sprawy, a więc do eliminacji „szkody judykacyjnej”, nie może być wątpliwości, że skarżący wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia po dniu 3 kwietnia 2018 r., celem spełnienia wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej, skoro jej uwzględnienie może prowadzić do usunięcia źródła szkody, a tym samym uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową. Jest to uzasadnione interesem publicznym, któremu odpowiada założenie, że pierwszeństwo przed ewentualną odpowiedzialnością Skarbu Państwa za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie musi mieć procesową możliwość usunięcia źródła szkody tj. zmiany lub uchylenia tego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, nie publ., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, nie publ., i z dnia 20 grudnia 2018r., III CNP 19/18, nie publ.).

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej uprawnione są jedynie podmioty określone w art. 89 § 2 w zw. z art. 115 § 1 a u.s.n., skoro strona może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie. Dopiero negatywna ocena tego podmiotu będzie wywoływać niemożność uchylenia lub uchylenia i zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej i otwierać drogę do żądania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem.

Aktywność strony w tym zakresie jest konieczna, skoro w ten sposób czyni ona zadość wymaganiu wykorzystania wszelkich dostępnych dla niej instrumentów prawnych służących wzruszeniu prawomocnego orzeczenia, co warunkuje dopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem i uruchomienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2019 r., V CNP 53/17, nie publ. i z dnia 27 marca 2019 r., V CNP 57/17, nie publ.). Podkreślić należy, że braki w zakresie wymagań konstrukcyjnych, do których należy nie zachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nie podlegają uzupełnieniu, a skarga dotknięta brakiem konstrukcyjnym podlega odrzuceniu *a limine*.

Skarga powódki nie spełnia warunku, określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., skoro ogranicza się do wykazania, że nie mogła ona skorzystać ze skargi o wznowienie postępowania i skargi kasacyjnej. W skardze datowanej na 10 czerwca 2018 r. (wniesionej 17 lipca 2018 r.) brak wykazania, że skarżąca złożyła do uprawnionego organu wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym podlegał oddaleniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że czynności pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wywołując skutek w postaci odrzucenia środka prawnego, nie uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, Nr 6, poz. 123, z dnia 13 marca 2014 r., II CNP 64/13, nie publ., z dnia 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41, i z dnia 21 czerwca 2012 r., IV CNP 17/12, nie publ.).